
La família dels Girona

Autor:

Data de publicació: 09-02-2021

REIVINDICACIÓ HISTÒRICA

La família gairebé oblidada que va fer possible la modernització de Catalunya

La historiadora Lluïsa Pla publica una extensa recerca sobre Girona basada en l'arxiu familiar i l'anàlisi de documents notariais

Pla de la ciutat de Barcelona el 1806, quan Ignasi Girona va ampliar el seu poder a la ciutat.

SÍLVIA COLOMÉ

11/07/2018 00:07

Procedien de Tarragona, de la població de la Selva del Camp, i es van instal·lar a Lleida, a la Tàrrrega comercial, abans d'eclosionar apoteòsicament a Barcelona. Van ser la família dels Girona, una família que va deixar empremta arreu de Catalunya contribuint a transformar el Principat i la seva economia en prolegòmens i durant la primera revolució industrial, és a dir, un segle i mig decisiu en la modernització del país.

La historiadora Lluïsa Pla reivindica la gran aportació del llinatge, clau en el desenvolupament català, en el llibre de recerca Los Girona, la gran burgesia catalana del segle XIX (Editorial Milenio), una obra minuciosa que ha pogut

accedir per primera vegada als arxius privats de la família, a part de consultar molts documents notariais, entre d'altres

I així es pot dir amb contundència, amb els números a la mà, que Girona no només va atresorar una de les grans fortunes del país, sinó que va formar el primer gran grup inversor de l'època, seguit de lluny pel Güell, la família burgesa més reconeguda de l'època a causa del mecenatge que van dedicar a l'arquitecte Antoni Gaudí.

La família dels Girona va ser la més decisiva en el procés d'industrialització"

En canvi, Girona, que va impulsar i va participar en la creació de més de 70 empreses, «va ser la família més activa de l'espai comercial, financer i industrial», explica Pla, «el més decisiu del procés d'industrialització», a més de convertir-se també en «els principals protagonistes de la Llotja de Barcelona».

Poc o gairebé res s'ha deixat en la memòria col·lectiva de Girona, més enllà del nom d'un passeig entre Les Corts i Sarri, que ret homenatge al més conegut d'ells, Manuel. De fet, és la persona que va finançar la construcció de la façana neogòtica de la Catedral de Barcelona, l'obra que molts encara recorden que va sortir de la seva butxaca

Façana de la Catedral de Barcelona.

Marc Arias

"Haurien de sortir de l'oblit", considera Pla abans de recordar no només el seu "treball de mecenatge", sinó també els valors que sempre van embolicar aquesta empresa holding familiar. "Va treure el carro de la Revolució Industrial", explica, juntament amb altres burgesos que els van seguir i que, a diferència de països com Alemanya, "no van tenir el suport de l'administració estatal, que no entenien el procés d'industrialització ni les necessitats econòmiques i socials que van sorgir", afegeix. Per a l'historiador, la revolució industrial a Catalunya va ser gairebé un miracle, i més tenint en compte que el territori no tenia la matèria primera que ho feia possible: el carbó.

"Fer coses útils per al país"

Els escrits de la família sovint llegeixen el que és gairebé un lema: "Fer coses útils per al país", sense "renunciar a guanyar diners, però sempre mostrant la sensació de fer el bé comú dins dels seus interessos de classe", diu Pla. D'aquesta manera, Girona va finançar i impulsar obres a gran escala crucials per al desenvolupament del territori, com el Canal d'Urgell, que va provocar un canvi agrícola convertint desenes de milers d'hectàrees seques en terrenys cultivables, o les línies ferroviàries de Barcelona-Granollers i Barcelona-Saragossa

Pla dels canals de reg i navegació projectats d'Urgell /plantejat a costa de la Reial Junta de Comerç de Catalunya pel Sr. Tomas Soler i Ferrer, Barcelona 22 de maig de 1815

Institut Cartogrofic i Geol-gic de Catalunya

A més, van promoure la modernització del sistemabancari, fundant i gestionant el primer banc emissor del país, el Banc de Barcelona. També van construir ponts i carreteres i mines perforades amb "l'esperança d'obtenir carbó per a les fàbriques catalanes", però sense èxit.

De fet, el Girona, que va viure "sis guerres i tres crisis econòmiques estructurals", no va acabar d'obtenir els beneficis necessaris en les seves obres faraòniques. D'aquí que el grup familiar, sota el nom de 'La Casa Girona', acabés dissensant-se quan va esclatar la crisi ferroviària a mitjans de la dècada de 1860.

A partir d'aquest moment, hi ha un "canvi profund" en el seu "model global de modernització" i es dediquen a "buscar valors més segurs" en una Barcelona que acaba d'enderrocar les seves parets i vides immerses en una febre constructiva donant forma a l'Eixample de Cerda.

Valors

Tot i que Manuel Girona adquireix propietats a la creixent Eixample i altres finques rústiques i urbanes, "no especula sobre ells com ho van fer altres burgesos de l'època, almenys a Catalunya". Aquesta és una de les diferències d'aquest llinatge que sembla moure's dins dels "valors cristians" basats en "comprar, pagar i treballar dur".

"No actuen sense escrúpols", analitza l'historiador que va intentar, en va, trobar documents que els vinculin a un dels béns que més béns aportaven en aquell moment: els esclaus. A diferència de Manuel López, el marquès de Comillas, que acaba de quedar-se sense estàtua a Barcelona per la seva acció esclava, el Girona va preferir negociar amb gra, farina o cotó d'Amèrica.

Retrat de Manuel Girona.

També es van fer peculiars pel fet que no practicaven polítiques d'enllaç matrimonial per prosperar. El marquès de Comillas, per exemple, va construir la seva fortuna amb el dot de la seva dona. Girona, per la seva banda, "sempre va estar d'acord amb els matrimonis en matèria d'igualtat i mai per beneficiar-se econòmicament", explica Pla.

I un altre tercer element que crida l'atenció: el primer Gironí que va arribar a Barcelona, Ignasi, pare de Manuel, va dividir els seus béns per igual entre els seus vuit fills i filles, deixant de banda la figura ingènua de l'hereu que solia caure al més gran dels fills.

Ignasi Girona, el gran patriarca

Precisament, l'historiador destaca la figura d'Ignasi Girona, "pràcticament desconeguda" i que és crucial al llarg de l'èxit familiar. "Venia de T'rrega sense res i l'imperi va començar de zero", explica Pla. Es va guanyar "el prestigi del banquer sense banquer" i "sense ell, el seu fill Manuel no podia haver fet res", valora. Per casualitat de vida, el pare i el conductor de la gran fortuna de la família van morir el mateix any que 'la Casa Girona' va ser liquidada.

Molt diferent va ser el destí de l'últim membre de la línia principal de l'arbre genealògic que va morir expulsat a la carretera de Rabassada a principis de la Guerra Civil, tot i que l'última Girona va tenir poc a veure amb la imponent burgesia que van liderar i es van dedicar principalment a la gestió del seu patrimoni.

El llegat

Façana del Liceu.

Xavier Gómez

A part de la façana de la Catedral de Barcelona, Girona també està darrere de dos dels edificis més emblemàtics de la

ciutat: la Universitat de Barcelona i el Gran Teatre del Liceu, les seves companyies van finançar i executar les obres juntament amb altres socis. A canvi van obtenir tres palcos i 72 butaques del temple català de l'òpera.

Però és sens dubte la façana de la Catedral que és l'obra magna de la seva política de mecenatge. Manuel, que també va ser alcalde de Barcelona, senador, diputat... i comissari de l'Exposició Universal, "va buscar un edifici emblemàtic per registrar el que la seva família representava per a Catalunya". Aquest va ser, de fet, el seu gran "testimoni vital", diu Pla.